

Bê pêrodayîş çî hef ke aşî nêbena

"Biewne laje min. Ti şikene nê lajekî piro bidî, no mimkun o. Ez tor ê vajî, Çiye inayenê zî benê. Bena ke bade nê pirodayîşî ra embazê ti, tor ê dûrî biremî. Beno ke to rê bîtersî. Sakin mewajê ez nê kerdine..." RÛPEL - 2

Welat VERROJ

Ziwan nasname yo, ziwan rûmet o... Pêveka Azadiya Welatî ya, belaş a. 10 - 9 - 2012 Hewtane HÛMARE: 18 E-mail: welatverroj@gmail.com

Hakîmîyetê HPGyî xo bi hêz keno

Di nê mengê peyênan de gerîlayanê PKKyî di Kurdistanê de hakîmîyet girewto xo dest. Ordiya Tirkiya di baregehanê xo de menda û nêşikena têbigeyro, na rewşe rayîrberan zaf hêrs keno

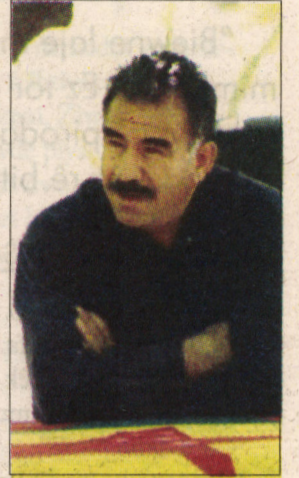
KONTROLÊ HPG YÎ

Goreya xeberên ke malperan ser de eysenê, gerîlayên HPGî her ke şinê hakîmîyeta xo herêma kurdên Tirkîyayî de zêd kenê. HPG her roj operasyonan darfînenê, rayîran geno û kontrola nasnameyan keno, tîran veşneno, erzeno qereqolan ser, tikey qereqolîy veng mendêy, tikey qereqolan de zî samedê ke rayîran de kontrola gerîlayan esto ra tenê bi helikopteran erzaq û lazîmîyanê înan yenê înan ra.

BÎLANÇOYA ŞERRÎ

HPGî daxûyaneya xo ya bîlançoyî de ardo ziwan ke, şerêke AKPî waştu gur bibo de, menga tebaxîya 2012 de 183 çalakî virazyay, şerî de 403 leşker û polêsan cuyê xo vinî kerdêy. Hetê nînan zî vinîbîyayîşê gerîlayên xo de zî ardê ziwan ke 31 gerîlay cuyê xo vinî kerdêy. 4 leşker nezdî 20 kesan zî girotê binçiman. Zaf des nayê zaf muhîmatê leşkeren tirkan ser. RÛPEL - 4

Kurdan azadiya Ocalanî waştê

RÛPEL / 3

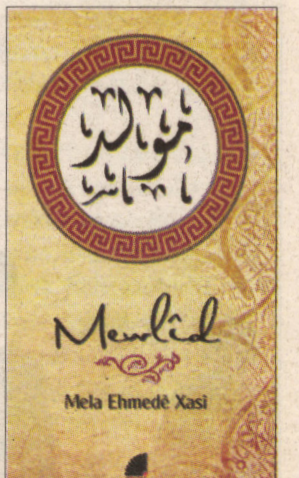
Binê karxaneyî de camî vejya!

RÛPEL / 5

Meşvanan vat: Wa YPG ma bipawo

Di bajarên Suriya de no hefte dim nimajê êneyî ra meşê protestoyî amey kerdîş. Meş, şewa bîne di bombardimanê bajarê Helebê de 21 kesan giyanê xo vînî kerd. Seba naye zî di meşê Qamişloyî de zî meşvanan vat: "Ke hewce bikero her kurdeke do hember rejîmî dest berzo ra çekan. Di saetanê şanî de heme kurdan al û fle-mayê xo girewtî û ver camiya Qasimoyî de kom bî. Demeke bi sirudan xoverderiya kurdan arde ziwan. Di meşî de kurte-jêka derge amî viraştîş."

Antolojîyê meseleyanê kirmanckî

RÛPEL / 7

Heta pêrodayiş nêbigerê verê çiman, çî hef ke aşî nêbena

"Biewne laje min. Ti şikene nê lajekî piro bidî, no mimkun o. Ez tor ê vajî, Çîye inayenê zî benê. Bena ke bade nê pirodayişî ra embazê ti, tor ê dûrî biremî. Beno ke to rê bitersî. Sakin mewajê ez nê kerdine..."

MUSTEFA ŞAHÎN

Lajekêk babî xo ra vano ke:
"Babo" vano, "Sinifa ma de riye ey ziwaneyîn, yew qicêk esto...Hele game de dano sarreyê mni ro.

"Çir ê dano piro?"
Nêzanena ke çir a? Pey min de ronîşeno. Babî ey qomser o, polîs o. Wexta ders dayenê de zî gijikî min kaş kenô..."

Maya ey tera vana:
"Wî! No senî tewr qic o. Ma-mosta şima nêhengame de sekeno? O, nê lajekî nêvînenô...Mavaj ke nêvînenô, ti çir a tera nêvanî. Ziwanê ti çîno? Gerey ey biki...Vaj, no sutal dano mi rî. Vaje Mamosta min terbîya ne lajekî bide, no mi piro dano vaje."

Lajek bade nê qisanan ra demek bêveng maneno. Xo ano pesêr, nataweta tal-tal ewnîyeno. Hetêk ra dadî, hete bîn ra babî ey çiyêk vano.

Babî ey reyna dest bi qise kerd:
"Mamosta xo rê, gerey nê lajêke mekerê laje min. o embazî to yo. Gerey anehewayînî, kesayet û ferasetî ser, bandoreya nêyînî verdenê. Nê zederê benê pastrastî kesan, binî çenganê ra nêxelîşiyenê.

Bizane ke gereykerdiş merdim fineno tengasî zî, no çîyo ke zaf xirab o. Bade name to beno gerey-nox."

Nê vatenê maya ey rê weş nêamî, la reyna zî va:

"Baş o, baş o... Wa nê piro bidî, o laje mi zî bêveng bimano. La otewr beno?"

Pîye keye heledeke ponîjîyeno. Bade dest qisanê xo keno:

"Bi ewne laje min. Şo, ê embazê xo rê gisey bike. Eyra vaje ke, bi ewne mi rê, ma embazê yewbîn î. Benate ma de xusimet çîno. Oyo ke ti kenê rast nîya. Reyna nê karî meke, inahewa ti ra vaje. Demo ke o, to goşdarîy nêkerd, reyna zî piro da, xo tengnefes mekerê, sakînbi. Reyna zî qisey xo dibare kerê. Eger o reyna to piro da. Hîna verê mamosta û destpekerdişî dersî şo mamoste sinifî de pê venge berz vaje; gelê embazan! mi rind goşdarî bike-renê! Ê embazî xo nîşan bide, o vaj ke, no embaz bîla sebep mi piro dano. Mi eyra va, mi piro mede, pêro vatene mi peqoş kerd. Reyna bi da mi rê. Şima zî ti ra bivajenê. Wa êdî mi rê dûrî vindere. O bero nez-dîyê mi rê, do ez dana piro. Ez ey peritnena, vaje.

Eger o reyna ti ro piro bido, ti zî piro de. Him zî pê yew-di hebîne mevinderê. Hetanê ke pes kerd, piro de. La ez ti ra vana, xo tepîya mance. Ti zanî pirodayişî de nujikek tena qaybe destpekerdişî ya.

Beno ke o zî ti ro do. Meterse xo

apey mance. Ti hetanê şikene xover ro bide. O ke pirodayiş nêbigerê verê çiman, qet çiyê de serkeft nêbenê. Hetanê pirodayiş çine bo, çihêf ke haşitî zê nêbena."

Seba ke rind fam biko. Tûtêk bi diqet babî xo şopina û goşdarîna.

"Gelo çiyê ke mi vate, rind ameyê fam kerdenê yan nê? Va pîye ey.

"Mi fam kerd" la, "ez nêşikeya piro bide do senî bibo? Va.

Babî ey:

"Mavaj ke ti nêşikî piro bidî, do oyo her roj bifikir o. Demo ke ez piro bidî, o zî dano mi ro. Qet nêbo êdî zano ke ti xover ro danî. Goreyê hez û cesaretî ti, o tewgêriyeno. Qet nêbo sey mi nîya?" vano.

Lajek êdî rind fam kerdbi. Nes-hatî babî êyî rê weş zî ame bi. Hû-wîya.

Hîna qisey babî nêqedîyayo. Reyna zî dest bi qisanî kerd:

"Biewne laje min. Ti şikene nê lajekî piro bidî, no mimkun o. Ez tor ê vajî, Çîye inayenê zî benê. Bena ke bade nê pirodayişî ra embazê ti, tor ê dûrî biremî.

Beno ke to rê bitersî. Sakin mewajê ez nê kerdine xo rê îstifade bikerê, û embazan xo sere zext ronî, xo ra dûrî finî. Qetîyên kesî rê nêheqî mekerê.

Oyo ke nêheqî înan bena, ti gêra hetkar bî, ver ro zalimanê bidî. To nêheqî bivînî, bêveng bimanî ti benê parîdarî înanê. Xo vîra mekerê."

Lajêk meyle xo dabi babîyo xo, kerdenê ke rind fam biko.

(Na hikayê serpûnde ya Yilmaz GUNAY a.)

Sadax

Xoser Welat

xoserwelat@gmail.com

Qisur Meawnê

Çi xozayî, çî civakî heme persgira û qewemyayîşî, seba ke tay sedemîy est ê, dest pêkenê. Qeydeyêko xozayî yo, bê sedem tu çîke nêqewemyeno. Seba çare-serkerdişê persgira zî raybaza zanistî, di serre de gere çiyêy ke biyê sedemê persgira orte ra biyerê wedartiş. Heta ke sedemîy est bê, hewldanêy çareserîye bêwateyê û benê sedemê têtewerbîyîş û xoribîyîşê persgira.

Persgiraya kurde, persgiraya bi seyan serrana. Bi taybetî dim şerrê cihanî yê yewînî ra, Welatê kurdan ame perçekerdiş. Ziwan, çand û nasnameyê kurdan ame înkarkerdiş. Ro ser şarê kurdî pêkardişêy qilêrin û hovîy di komara tirkîya de amey pêkardiş. Kurdan tim û tim hember nê politikayêy qilêrinan serre wedart û bi qirkerdişan ra ribiri mendîy. Di destpêka komare ra na heta, nê kurdan helwesta serrewedartişî û nê zî serdestan politikayanê qirkerdişîy ra fek verada. Bi nê lecan ma resay serranê heştayî. Têgeyrayîşê Azadîya Şarê Kurdî bi serokatî û paradîgmayêka newîye dest bi şerrê çekdarî kerd. Bi goreyê şert û mercanê Rochelatê Miyanênî, di demêkê zafêrî kilmî de, xo bi heme neyaran û cihanî da qebûlkerdiş.

Komara Tirkîya, no hîris serrê xo yo peyên, bêke sedemîy biyerê nîqaşkerdiş seba têtberdiş û çinêkerdişê şarê kurdî xerc kerd. Seba ke kurdan çinê bikero, bi her hêze dir hemkarî kerde. Tu demêke de ronênîşte û nêvat sedemîy na persgira çiyê û raybaza raşte yê çareserîye çiya? Perrê kurdan seba ke, raybazêy raştîy, diyalog, muzakere û çareserî bikewo merîyete bi doran fersendîy day û agirbestîy îlan kerdîy. Labelê seba ke tu fikir, fereset û nîyetêkê dewlete yê çareserkerdişî çin be, nê fersendîy zey qelsîya kurdan vînay. Heman helweste, di qada oldarî, çapemenî û roşinvîrîya Tirkîya de zî bihemman awayî bî. Vicinayîşanê 29'ê Adare ra dim, bi hetkarîya çapemenî, cemet û qaşo liberalan, hember kurdan raybaza en qilêrine, amî bikarardiş. Di her temen û gure ra kurdîy amey binçimkerdiş. Bi heme hêza eskerî, kîmyasal zî tede, şerrêko qilêrin ame destpekerdiş.

Bi destpêka Hezîrana 2012'ine ra Têgey-rayîşê Azadîya Şarê Kurdî dest bi hemleya çarine kerd. Pergale xetemya. Heme hewen û xeyalêy serokwezîr û qelemşoranê ey pûç vejyay. Çapemenîya ey çende pine kerd zî, reyna heme cihanî vîna ke gêrîlayanê kurdan ordîya serekwezîrî dil girewta û neverdenê baregehanê xo ra bikewê teber.

Ke merdim nînan çiman ver bigero, rewşa derûnîya serekwezîr û qelemşoranê eybi awayêko zaf zelal yena vînayîş. Bi no sedem gerekeseke qisûrê serekwezîrî nêawno.

Kurdan azadiya Ocalani waşte

Kurdî, Qada İstasyone ya Amedi de azadiya Ocalanî ra qiriyayî û vatî bê Ocalan persgiraya Kurdan çareser nê-bena û zaf cenî ameybî mîfînge aşî waştî.

Yew Êlulî Roja Aştiye zaf kesan ameyî Amedi de pîroz kerdî û Meydana İstasyonî de azadiya Serekê PKKî Abdullah Ocalani waştî û qîray. Semede çina Roja Aştî de azadiya Ocalani waştênê?

Çimkî Ocalan semede azadiya kurdan zaf xebet kerd. Semede ey zî, şarê kurd zaf qîymet dano Ocalanî.

No hîris serrî yo ke kurdî hemverê îmhakerdiş û înkarkerdişo ke dewleta Tirkîya genê so ser û tekoşîna azadiyî domnenê.

Zaf cenîyî amey mîfîngî

Dema vîyarte de, cenîyan zaf nêşiyê mîfîngan nika heme mîfînganî de cenîyan vernî de cay genî hejmarê ce-

nîyan zaf zede ya ser comerdan. Ema Dewlete wazena zîhnîyeta cenîyan bi-bedilno û bikero zîhnîyeta îktidarî ser. Armanca dewletî zî, wazeno bi zîhnîyeta cenîyan êriş bikerî heme cenîyan ser.

Eger yew cayî de artêşbîyayîşê esto se, ey cadê azadi û aşî çina. Semede ey zî, ma nêşkenî ûca de qala demokrasî bikerê.

Ziwanê medyaya tirke

Yewna het ra, na medya nijad-

perste, zaf rayan, ma çimanê xo ver de diyo ke, xeberê asparagasê serwis kerdî. Aye ra bawerîya şaranê Tirkîya, bi na medyaya nijadperestan nê-menda.

Havila na medya nijadpereste, ne şaranê Tirkîya rê, ne îqtidarê Tirkîya rê, ne zî na medya rê esta.

Hinê hewje keno ke, na medya, rasteya kurdan û şaranê Tirkîya veyno û aşî û demokrasî rê xizmet bikero. Goreyê dewrê, goreyê îqtidaran xeberdarîş, serdestan ra etik nîyo. AMED

Yewê İlone de Kurdan Azadiya Serêkê xo waşt

ROŞNA NAMDAR

Zey yeno zanayîşî yewê İlona 1939'ine de bi dagirkerdişê Polonya hetê Hitlerî ra şerrê cihanî yê diyine virazya, nê şerrê ke heta serra 1945'ine doyma bi.

Milyonan merdimî kişyayî, bê war, perîşan û seqet mendî. Dimay peynîardişê şerrî, hetê merdimahî ra tarîxa destpêkerdişê şerrî zey tarîxa roja aştîya cihanî amî qebûlkerdişî. La çî heyfo ke, heta roje eyroyîne bêvinder-tene ke zaf tera Rohelato Mîyanên de, ca bi ca şerrê mîyanberê dewletan û şaran domyayo.

No hîris serrî yo ke, kurdî hemverê îmhakerdiş û înkarkerdişo ke dewleta Tirkîya yîne ser pêk ana tekoşîna azadiye domnenê. Domanyîşê na tekoşîna azadiye de kurdan bê mardîş destê aşî ro Tirkîya kerd derg.

La ti rayke zî, hetê dewlete ser nêameyo vînayîşî. Na dewleta ke namêyê mislimanetî dayo xo, wa hetê mafanê qewman û neteweyan ser ti qayde û rêzikanê îslamîyetî bi ca nêana heta ma şikenê vajê ke nas zî nêkena.

İslamîyet de yeno vatişî ke "wexta di qewmî kewtî pê û şerr kerd, lazimo yê hîrine biko mîyanberê yîne, bibo qasidê aşîye. La ke nê qewman ra yewî reya hîrine zî aşî qebûl nêkero lazimo yo qasid xo bido hetê aşîwazî û hemverê şerrwazî şerr bikero."

Heta nika teberê kurdan de, ne aşîwazêke vejya, ne zî dewlete Tirkîya destê kurdan ê aşî qebûl kerd. Bi nê rewşî ma fam kenê ke, etya ra tepya waştîşê aşî milê kurdan ra vejyayo. Heta destê kurdan ra ame, karê xo yê merdimayî ardo ca. Dimay qebûlnêkerdişê waştîna aşîye, verpersiyar û sebebê kiştîşan dewleta û go tarîxe nê hesabî ya ra biperso. Ay roj nizdiyo.

Gama waştîşê aşî tenê bi hetêke ser biyero waştîşî bêwate maneno. No rewş yew İlone de riyê heme kurdan

de ameyne dîtişî. Kurdan emserr bi waştîşê azadiya Serekê xo yê Nete-weyî rojê aşîye cihanî pîroz kerd.

Siyasetmedaran ra bigî heta huner-mendan, cîniyan ra bigî heta mîrdan, tûtan (gedeyan) û ciwanan ra bigî heta extîyaran, heme qisekerdan û şaro ke

mitîngî de ca girot pîya bi vengêke bî. Vengê azadiye Serokî, vengê azadiya girotanê zindanan, vengê azadiya her-çar perçeyanê welatî. Bi destkewtişê rojawanê welatî û serkewtişê Şemzî-nanî, çiqas şina hêvîya azadiya ma xurt bena.

Modelê AÇEV e

Di serrgêrasyîya desine yê Weqfa Daye û Domaman ya Amedi (AÇEV) de, Serekşaredarê bajarê Girdî Osman Baydemîrî qisey kerd. Baydemîrî vat ke, di modelê AÇEV e de wa tirkî û kurdî têreyra bîyerê bikarardiş. Baydemîrî hina donma "Gama ke kurdî zî bîyero qiseykerdiş, tirkî vîni nêbena. Labelê gere ms bikarardişê tirkî seba çinêkerdişê kurdî zî bikar nîyarê"...

AÇEV a ke, perwerdeyîya verdi-bistane û bernamêyê hetkarîya daye kena, di Amede de sergêrayîya xo ya desine pîroz kerde. Bernamêya ke di Salona Resepsiyonî yê Sumerpar-kede pêk amî de, Serekşaredarê Bajarê Girdî Osman Baydemîr, Saredarê Şaredariya Sûrî Abdûllah Demîrbaş, Sereka awankare yê AÇEV î Aysen Ozyeğîn, Nûser Şex-mûs Diken, Rayirberê Gerînende-yîya perwerdeyîya bajar û navçeyan û nûnerê sazîyê sîvilan beşdar bîy. No welat se serreyo ke vîni keno.

Baydemîrî pers kerd "Gelo ma nêşikenê modelê AÇEV î bi tirkî û kurdî rayire ra berê?Gama ke kurdî zî tirkî verî de bîyero bikarardiş, tirkî vîndî nêbena. Labelê gere ma tirkî zî seba çinêkerdişê kurdî bi kar nîyarê. No welat se serreyo ke ney sedemî ra vîni keno" Baydemîrî di derbarê bêdaletîya dinya de qisey kerd û hina vat "Çi heyf ke, welato ke ma tede cuwiyenê, welatêko bie-dalet nîyo. Bêdaletîye di heme ca û waran de est a. Tay derfetêy ke do-manêy tayine resenê înan, seba tay domanan hewn ê. AÇEV di rewşêka hinayine de wazeno kar bikero. Dim qiseykerdişan ra, seba hetkarîya înan plaketîy amey dayiş. AMED

AZADIYA WELAT
Zozan Basın - Yayın Adına
İmtiyaz Sahibi
Menderes ÖNER
Yazı İşleri Müdürü
İbrahim GÜVENÇ
Yönetim Yeri:
Diclekent Bulvarı
Termil Apt. Kat:3 No:9
Kayapınar / DIYARBAKIR
İdare Tel: 0 (412) 251 38 88
Yayın (Weqan)
TEL: 0 (412) 237 48 90-91
Fax: 0 (412) 237 48 89
Baskı (ÇAP):
Stenbol: Gün Matbaacılık, Reklam.

Film, Basım, Yayın, Tan. San. Tic.
Ltd. Şti.
Telsizler Mevkii Beşyol Mah.
Akasya Sok. No: 23/A
Küçükçekmece / İSTANBUL
Tel: 0 (212) 580 63 81
Edene: Arslan Güneydoğu
Gazetecilik, Matbaacılık, Kağıtçılık
Yeni Doğan Mah. 2108 Sok. No:13/A
Yüreğir / ADANA
Tel: (0322) 346 03 71-72
Genel Dağıtım:
Turkuvaz
Dağıtım Pazarlama

Tirkîya çilqiyeno!

Tirkîya hinî biyo ke neşkeno sîstema perwerdeheyeke newe bi ca bikero. Her ke şino wendoxan keno tenganey mîyan. Azmûnanê ke bîy de her ke şino alozîya kopyayî zaf beno. Na gam zî azmûna pawitoxan ame betalkerdîş.

OSYM her dem îmze erzeno skandalanê newe bin. Hima peynîya her azmûnî de boya kopyayî OSYMeyî ra yeno. No zî bawereya wendoxan ya tewletî ra esto şiknayo. Hinî biyo ke zafêreya wendoxîyê estêyê ke hêviya xo sîstema azmûnkerdîş û ya perwerdeheya Tirkîyayî ra birnayê. Anê zîwan ke bawereya înan bi sîstemî nêmeno.

Na gam zî azmûna pawitoxeyî ya ke 6 Gulana 2012 de ame viraştine betal kerd. Semedê betalkerdîşî zî hewna bi temamî nîyameyo zelalkerdîşê ema ameyo betalkerdîş. 546 pawitoxan ra 271 pawitoxan 70 puanî ra veşî girotêy. Rayîrberan destî de delîleke kopyayî çîno eme rayan zî vano boya ey yeno û betal kerdo.

Çiyeke ecêb delîlê kopyayî azmûnanê verî de bî betal nêkerdî ema ney de bê delîl betal kerdê. Semedê ci lazimo ke bêro geyrayîş.

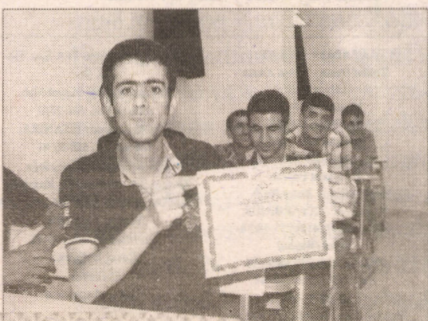
ÖSYM

Kursîyerên kurdî sertîfikayên xo girewtîy

Qeza Amedî Bismil de, Keyê Perwerdeheya Paştîdayîşê Mehmet Tekîn Şîrîn ya Şaredariyî de bi alikareya TZPKurdî, sertîfikayên wendekarên dora xo ya sifteyîni qedînayê da.

Keyê perwerdeheya şaredariye de, kursa zîwanê kurdî ze pola atolyeyî amebi dayene û qedîya û wendoxan bi merasîmeke xo mîyan de sertîfikayên xo 15 wendoxan girewtîy. Mamoste Mehmet Nûrî Aydoganî wendoxanê xo ra serkewtîşên gird waşt. Wendoxî zaf kef weş bî ke sertîfikayên xo girewtî.

Herî peynî de wendoxan deyîra 'Ziwanê kurdî zîwanaê ma yo' vatîy û merasîma sertîfikayî peynî bi.

403 serbazêy tirkan amey kiştîş

HPGî daxûyaneya xo ya bilançoeyî de ardo ziwan ke, şerêke AKPî waşto gur bibo de, menga teboxîya 2012 de 183 çalakî virazyay, şerî de 403 leşker û polêsan cuyê xo vîni kerdêy.

Hetê nînan zî vinîbiyayîşê gerîlayên xo de zî ardê ziwan ke 31 gerîlay cuyê xo vîni kerdêy. 4 leşker nezdî 20 kesan zî girotê binçiman. Zaf des nayê zaf muhîmatê leşkeren tirkan ser.

Bilançoeyî de yeno vatîş ke 23 bombardimana şerê teyareyên tirkan biyo. Zafêreya bombeyan herême sivilan sero ameyo eştene û zaf zîrar dayo sivilan.

31 xalan de şewat daristanan bi hetê hêzên tirkan ra ameyo veşnayîş. Mal û milkê şarî zaf zîrar vînayo.

403 leşker û polêsan cuyê xo kerdê vîni û 181 leşker zî birîndar bîyê.

Hetê bîni de daxûyaney de ca-

dayo ke gerîlayan ney serr û mengî de herî zaf çalakîy ameyê darfînayîş o.

31 gerîla zî goreya daxûyaney, cuyê xo vîni kerdêy. 15 ci Çelê de yên bîni zî tewr tewr cayan de cuyê xo vîni kerdêy.

8 helikopteran darbeya gerîlayan werdo. Zaf muhîmat û çiyên bînan yê leşkerên tirkan zî ameyê destvis-tîş. Zaf wesayitî ameyê veşnayîş û zaf zahîyat dayê wesayitên tirkan.

Tecrîd û meşa ciwanan

Tecrîda ke Serekê PKKeyî Abdullah Ocalanî ser de resa roja xo ya 409 rojan. No hawa tecrîd heta ney gamî ne ameyo peyhesyayîş ne zî ameyo vînayîş.

Şarê kurd Ocalanî ze îradeya xo vînenro, rayîrberên tirk zî, semedê îradeya kurdan û yewiteya kurdan bişikno ra serekê PKKeyî Abdullah Ocalanî ser de tecrîda ke esto herroj daha xedar keno.

Kurdîy semedê ke tecrîdî wedarnê bi her hawayî çalakîy

kerdîy û kenêy. Ney çalakîyan ra yew zî meş, çalakîy û nobeta ciwanan kurd yê Awropayî yo.

Ciwanên kurd Awropayî de verê bonê Koseya Awropayî de 76 rojo ke çalakîya xo darfînenê. Nobeta ke tîya yeno girotişî, Însîyatîfa Azadîya Ocalanî giroto xo mil û organîze kena. Her hewte nobet bedilyeno û ciwanên newe yenê nobetî dewr genê. Armanca înan oyo ke heta Ocalan azad nêbo do çalakîya xo bivirazê.

Hakîmîyeta HPGî her şino bi hêz beno

Goreya xeberên ke malperan ser de eysenê, gerîlayên HPGî her ke şinê hakîmîyeta xo herêma kurdên Tirkîyayî de zêd kenêy. HPG her roj operasyonan darfînenê, rayîranê geno û kontrola nasnameyan keno, tiran veşneno, erzeno qereqolan ser, tikey qereqolîy veng mendêy, tikey qereqolan de zî semedê ke rayîran de kontorla gerîlayan esto ra tenê bi helikopteran erzaq û lazîmîyanê înan yenê înan ra. Çelê, Gever, Semzînan û zaf herêmen bînan de goreya xeberan her roj ravêreno hakîmîyeta HPGîyan gird û hîra beno, hêzên dewletî ra zî ca teng biyo. Herî peynî zî HPGîyan Elkê de hakîmîyeta herêmi girotê xo destan.

Goreya ke yeno vatîş tikey cayan de HPGîjî sîkî mîyan de geyrenê û bi ca bi ca bi hêzên tirkan ra şer kenêy. Zaf vinîbiyayîşê hêza tirkan estêy. Ema medya tirkan semedê ke xeberanê xo zafêre leşkerey ra geno ra nêşkeno raştayî vajê.

Gelo wesleyanê gerîlayan kam vejeno ?

Goreya xeberên malperan de yene vatîşî, dewleta Tirkîyayî lebatên gerîlayên HPGî yên ke birîndan an zî merde tepêşênê genê benê Meletî û ûca de lebatên zereyê înan vejenê û roşenê!

Goreya îdiaya ke kesê gurekarê nêweşxaneyî, dewlete lebatên gerîlayên kiştê û birîndaran vejeno û bi hawayê lezgîn roşenê kesan. Ney

semedî ra zî lazimo ke cigeyrayîşî bêre kerdîş.

Ney îdiayî sero BDPeîyî ney meclîsî ra persa. Meclîsa Tirkîyayî do çi bersiv bido zaf yeno meraqakedîş.

Goreya vatîşên tikey warê cenezeyên gerîlayên HPGîyan, cenezeyê înan gedeyê înan hinî kerdê

ke nîno sinasnayîş. Heme cayên nînan birîndar, cirakerde û an zî veşaye an zî darîkerdeyê. No îdiaya ke esto paştîraşt keno. Çimî yew cenaze nê zafêreya cenazeyan hinî kerdêy.

BDP semedê mijar bêro zelalkerdîş TBMMî ra waşt ke bersiv bido îdiayê ke ameyo vatîşî.

Binê karxaneyî de camî vejya!

Amedî de binê açarnayîşê bajarvaneyî de Şaredariya Amedî ya Gird, TOKÎ û Şaredariya Sûrî piya xebat kenê. Karxaneya (fabriqeya) çeltûkî xira bikerdi binê ey de camîya ke tarîxa ey 600 bi vejya.

Camîya ke xirabekerdişî de vejya meydan ewro paweno ke Veqfa Lijney Abîdeyan ney tescîl bikero û bêro viraştene.

Goreyake yeno vatiş 27 eshabeyî ney camî Serra 1444 de viraştê. Semedê ke camî binê karxaneyî de vejyayo ra semedê ke bêro înşakerdiş baskî amey pêşayîş.

Camîyake binê karxaneya celtûgî de vejyayo, nezdîyê Camîya Hz. Silêman o. Ney cayan de na gam xirabekerdişê bonên neweyan esto. Ney çarçoveyî de camîya ke nîyameyê zanayîş vejya. Goreyake yeno vatiş, Akkoyunlîyan viraştê ra camîya Hamza Beyî yo. Zanistan cigeyrayîşanê xo dim ra rapora xo dayo rayîrberan.

Endamê Hindekarê Zanîngeha Dicleyî ra Prof. Dr. Kenan Haspolatî ard ziwan ke no camî, cayên ke malê dewletî yê bi seyan cayan ra yew o. Ney semedî ra sere dayo walîteyî ke bêro restorekerdiş: "Lazimo ke Amedijî ze camîyên xo yê bînan warêtey ney camîyî ra zî biker û weş biewnê ney camîyî. Lazimo ke goreya eslê xo bêro restorekerdene."

Haspolatî ard vîr ke lazimo ke Lijneya Pawitişê Abîdeyan ney camîyî bigo binê pawitişê xo û semedê ke bêro restorekerdişî xebatîy bêre destpêkerdiş.

Goreyake yeno vatiş 27 eshabeyî ney camî Serra 1444 de viraştê. Semedê ke camî binê karxaneyî de vejyayo ra semedê ke bêro înşakerdiş baskî amey pêşayîş. Zanistan cigeyrayîşanê xo dim ra rapora xo dayo rayîrberan

Partiya CHP bi seyan camî rot

Haspolatî ard vîr ke serrên 1935 de yeno zanayîş ke dema Cumhûriyet Halk Partîsî zaf camî û mescidê ke bîy ra tevaheya Tirkîyayî de bi seyan ameyê rotiş. Amedî de zî 35 camî û mescidî ameybîy rotiş. Kesên ke giroftîy xirabe kerdîy û kerdîy cayê kar. Tikey camî û mescidan zî şarî erîna û

xirabe nêkerdiy û rayna gureyê xo dewam kerdîy. Amedijan 12 camî û 16 mescidî erînaybî: "Ewro eger eserên ma yê kan paya vindertê se keda ey kesên ke qîmet dayê cayên pîroz û cayên tarîxî ra mendê. Goreya qeydan no cayê ke newe vejyayo zî Serra 1935 de ameyo rotiş ra yew o."

Haspolat: "Mescida ke HZ. Alî ya

bi nameyê (Ukayl) ewro çarşîya Balixçîlarî bin de yo. Heta dema CHPî payan ser de bi û xizmet dayê şarî. Ema 1935 de o zî ame rotiş. Arşîvan de no esto. Goreya serrnameyên Serrên 1800'yan miqamê Hz. Ukayl dewa Palûkeyî (Çarikli) bi. Mescidê ey zî na gam binê hedatkarî de yo. Ame rotiş û na gam payan bin de yo. AMED

Erdogan çira zengînê 8ine yo?

Tirkîyayî de kam yeno beno serekwezîr se, mezgê înan pey mal û milkê şarî wedîşî de yo? Gelo malê şarî dengiz yê ke mewro xoz o? Şar çira hesabê pere, mal û milkê xo hikûmatan ra nêperseno? Hete çi demî do şar talanî temaşe bikero? Ney hemeyî û daha zaf persî estêy ke do serranê şaran bigo ke bizanê û semedê mafê

xo rayîrberan ra bigê ra do bikûrê he-reketî mîyan.

Goreya Wikîpediyî Serekwezîrê Tirkîyayî Recep Tayîp Erdogan dinyayî de mîyanê serekan de zengîneya ey rêza 8 de ca geno. Pekî Erdogan se kerdo ke hintayê zengîn bîyo? Beno ke hesabî de şaşî bibo?

Semedê ke mal û milkê ey weş bêro zanayîş gelo lazimo ke meclîsa Tirkîyayî bikûro cigeyrayîşî mîyan? Ya zî ma şikyenê ke vajê kesê ke minareyî tiritto qilêfê ci zî hadere kedo?

Ma raşte raşte nêşkenê ke bivajê Erdogan malê şarî werdo. Çimkî delîl lazim o. Ema

goreya mapera Wikîpediyayî delîlî estêy û goreya ey zî Erdogan serekkanê dinyayî mîyan de warê zengîneyî de rêza 8'ine de cayê xo geno.

Tabî lazimo ke merdim ney ser de cigeyrayîşan bikero. Beno ke tikey kesan çîyeke estêy malperî ser kemî an zî şaş bê. Semedê ke şaşey we-daryê, laizimo ke verî ra heta ney gamî, Erdogan û malbata ey ra kesên nezdî û yê tikey dûrî heme bêre cigeyrayîş ke listeya malê înan bivejyo meydan.

Goreya dayîşên listeya Wikîpetî mal û milê ke bica mîyanê ney listeyî de ca nêgeno. Dema ke merdim înan zî bikero înan mîyan rewş do daha zî veşî û lel bibo.

goreya ke yeno vatiş 2 milyar dolar pereyê ey esto! Pekî no pere senî ameyo girotiş û qezenkerdiş? Lazimo ke dewlet ney ser de bivin-dero. Tenê Erdogan nê, serekên bînan yê ke na gam cayê xo de nîyê zî bêre cigeyrayîş. Çimkî malê şarî helal nîyo. Mîyanê înan de yetim û sewî zî estêy. AMED

Wesleyêy gerîlayan rotê?

Goreya daneyên kesê ke nêwaş nameyê xo bido ardo ziwan ke, cesedên gerîlayên HPGijan ra lebatê înan, guçik, dil, cîger, patreşk û herwiha çîy dayê vetene û rotê. No zî wahşeta ke bi cenazeyan kerdê, paştî raşt keno.

Dema ke malbatî şinê cenazeyê xo bigê, nêşkenê tesîs bikere û DNA genê ra pey belî beno. Hinî eyseno ke îdiaya ke yeno kerdîş raştaya ey zaf esto. Cenazeyî ser de karê xo vînay ra pey semedê ke cesed bipelimîyo û meyro şinasnayîş tikey raybazî yenê kerdîş ra pey erzenê Morgan. BDP îdiaya ke ameyo vajyayîş semedê ke paştî raş bibo ra meclîsî ra cipersayîş waşt. Goreya îdiayî wezaret bi belgeyên fermî ney mijarî ser de binderto û keno. No zî aloziyeke zaf xedar vetîşî ra bes o. Çimkî goreya qanûnan şerî ya nevwetewî çîyeke winayine nîno qebûlkerdiş. AMED

Mela Mûstafa Barzanî

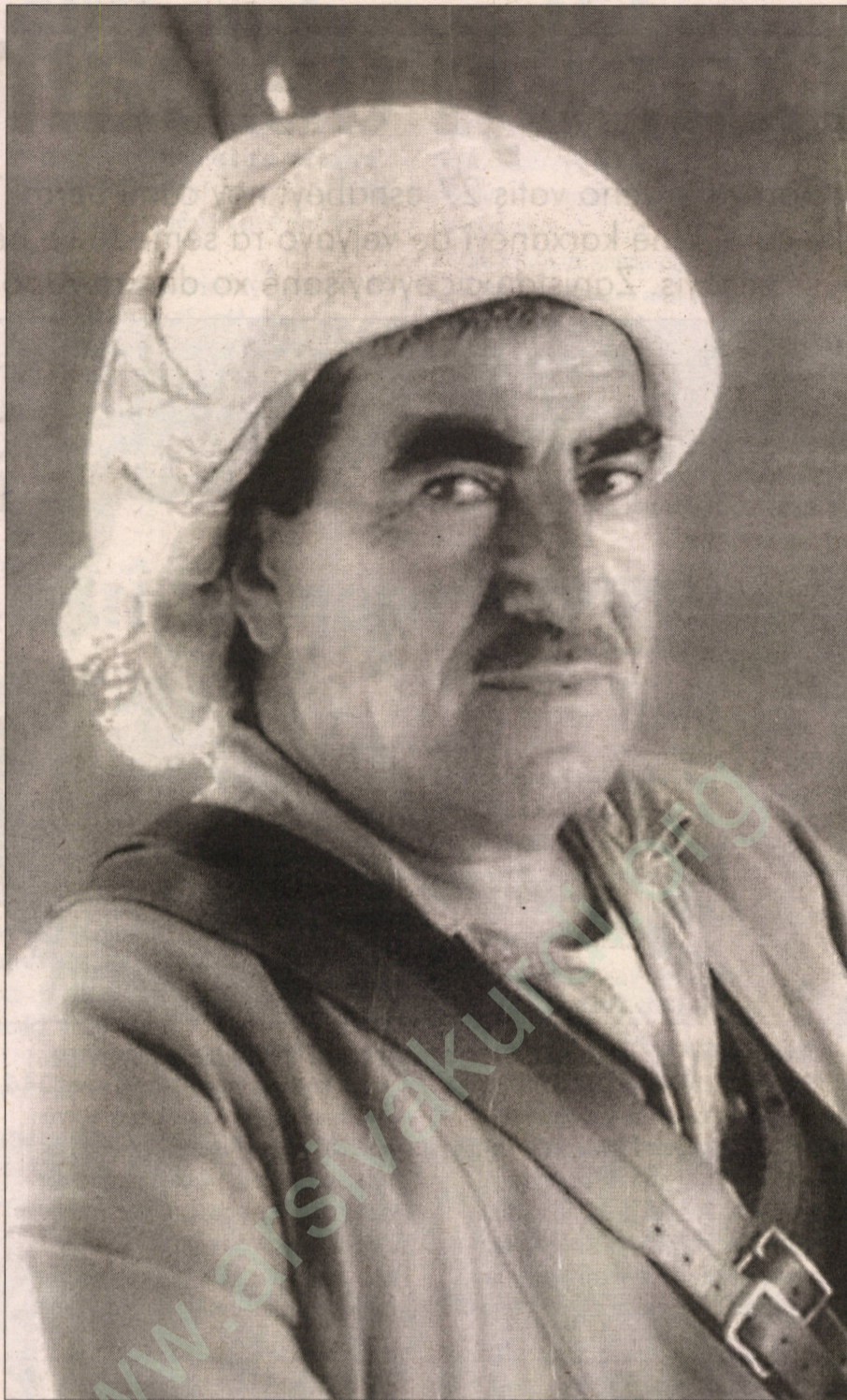
Cengê Cîhane (Dinya) ê Yewine dima, kurdî, semedo ke qederê xo tayîn bikî; 1919 de, bi serekeya Şex Mehmedê Berzencîy, dest bi yew cengê azadî kerdbi

MAMOSTE SILÊMAN

Qehraman û ledrê kurdan ra yew zî Mela Mûstafa Barzanî yo. Mela Mûstafa Barzanî, Serra 1903î de Kurdîstanê Başûrê de dewa Barzanî de maya xo ra biyo. Semedo ke keyeyê Barzanîyan; kurdan mîyan de, xo mesulê (berpîrsiyarê) azadîya welatê dîynî.

Mûstafa Barzanî, hima gede bi, mucadele de cayê xo girewto. 1914 de, birayê ey Abdulsalam, hetê îdare Osmanîyan ra îdam biyo. Barzanî, ay wext hima yewndes serre biyo. Cengê Cîhane (Dinya) ê Yewine dima, kurdî, semedo ke qederê xo tayîn bikî; 1919 de, bi serekeya Şex Mehmedê Berzencîy, dest bi yew cengê azadî kerdbi. Barzanî, 16 serreya xo de, se peşmerge, beştarê serehewanayîşê bibi. No serehewanayîş; 12 serrî dewam kenê. Kurdî no serehewanayîş de ser-nêkewenî. No dem de, emperyalîstan nêwaştî ke, kurdî serbikewî. Emperyalîstan destek daynî dewletanê serdestan. Semedo ke Şêx Ahmedî, destek dabi Şêx Mahmûdê Berzencîy; Îngîlîzan, gala Şêx Ahmedî kerda. 1932 de bi serekeya birayê ey Şêx Ahmedî; vera Iraqê, yew serehewanayîş dest pêkerdo. Şêx Ahmed, no ceng de, serekeya komûtaneya qerargahî dano Mela Mûstafa Barzanîy. Îngîlîzî, bi teyaran kurdan bombardiman kenî.

Kurdî; no serehewanayîş de zî sernêkewenî. Mela Mûstafa, no serehewanayîşê dima, teşwîno û verî surgûnê Basra, dima zî surgûnê Suleymanîye beno. 1943 de Suleymanîye ra remeno, şono Barzan û vera (qarşiyê) îqtîdarê ereban, yew serehewanayîş organîze kenê. Yew demo kilm de, no serehewanayîş zî hetê hêzanê ereban ra bi yew şeklo gonin berteraf beno. 1945 de, no cengê dima, bi peşmergeyanê xo, şono Kurdîstanê Rohhilatî. Ewta de bi zabîtanê (sûbayanê) Sovyetan reyde yew têkilî virazeno. Goreyê vatişan semedo ke nêdekewo destê Îngîlîzan; Kurdîstanê İranî de, dewa Mîravayî de xo limneno. No dem de, Sovyetan destek daynî, kurdanî İranî. No dem de, şîyo Mahabad û sazkerdişê Komara Mahabadî de, yew rolo muhîm kay kenê û destekê

esîretanê kurdan gêno. 22 Çele 1946 de, meydanê Çarçiraya Mahabadê de beştarê îlankerdişê Komara Mûhabadê beno. Qazî Mûhamed beno Serekê komara Mûhabadî. Qazî Mûhammed, rutbeyê generalî dano Mela Mûstafa Barzanîy, ey kenê Serekerkanê Pêroyî Ordûyê Mûhabadî.

No dem de, Sovyetî, İranê reyde pêyenî û destekê xo kurdanê İranê ra birnenî. Yewndes aşmî dima Komara Muhabadî, polê (hetê) İranî ra ameya rijnayîş. Bi îsrarê Mela Mustafa Barzanî û lideranê bînan, Qazî Mûhammed rayna Mûhabadî terk nêkerdo. Qazî Mûhammed, hîrê aşmê dima, 31 Kanûne 1947 de hetê hukmatê İranî ra ame îdamkerdiş. Rijnayîşê Komara Mahabadî dima, semedo ke hukmatê Iraqê reyde muzakere biko, ageyreno Kurdîstanê Başûr. Mela Mûstafa, zano ke, netewbîyayîş (miletbîyayîş); rêxistinbîyayîş ra vêreno. Ewta de Partiya Demokrat a Kurdîstanê saz kenê û hukmatê Iraqê rê yew heyetî erşano (şaweno). No heyet, guleyan fekanêno. Kîştîşê nê heyetî dima, 27 Gulane 1947 de bi 500 peşmergeyanê xo, verbê Sovyetan rayîr keweno. Barzanî, no rayîr de, 60 şehîd dano. No

rayîr, 41 yew roj rameno, bi zor û zehmet peynî de 15 Hezîrane 1947 de reseno Yewîyeya Sevyetanê Sosyalîzmî. Senê ke resenî Azerbeycan, ey grube ra cîya kenî. Sevyetan, verê mûhacîreya înan qebul nêkerde. Mela Mûstafa, bi desan nameyî (mektubî) raykerdî Stalin û Bakirovî rê. Şeş aşmê dima, Bakirovî reyde, yew veynayîş kenê. No veynayîşê dima kurdî; qampan de, qursanê wendiş û nuştîşê kurdkî veynenî. Kurdî, bi ardimê zabîtanê Sevyetan, perwerdeyîya gerilla veynenî. Barzanîy, waştbi ke bi ardimê Bakirovî, Stalinê reyde yew veynayîş biko. Bi hêvîya veynayîşê şono kremlîn. Labelê ewta de, bi yew xape ey û tayê komûtananê ey; Gola Aralî vîyarde tabîyê îskanê mecbûrî kenî. Embazê ey yê bîni zî surgûn kerdî şarîstananê bînan. No dem de zî semedê heqanê kurdan xebitîno, û kurdî heme cayan de, bi rojeyê (grewê) veyşaney, vengê xo danî Sevyetan eşnawitiş. Bandî, bi yew nameyê (mektubê) bîbo zî reseno Kremlînî. Na ser o, derheqê teda û işkenceyê ke kurdan ser o bîyî, yew ci-gêrayîş biyo. Dima kurdî ke, surgûn bîyî, ameyî pêser. Merdişê Stalinê

dima, Barzanî, Krûşçevî reyde yew veynayîş kerdo. Mûhacîreya kurdan ya sîyasî qebul biya. Barzanî, no dem de, Enstîtuyê Ziwanê Moskowa de perwedeyî veynenê.

1958 de Iraq de, Abdulkerîm Qasim, yew derbe/ihtilal kenê. Na ser o Citêra 1958î de, ageyreno Kurdîstanê Başûrî û bi des hezaran merdimî, ey vera şonî (pêşwazî kenî). Kurdîstanê Iraqê de beno serekê Partiya Demokrat a Kurdîstanê. Hukmato newe zî hetê heqanê kurdan de sebixneno, tu (qet) yew game nêftyneno (nêrzeno). Aye ra Barzanî; 11 Êylule 1961 de, newe ra yew serehewanayîş dano dest pêkerdiş û bi peşmergeyanê xo vejîno koyan ser. Mûsul û Kerkuk tede, epey şarîstananê kurdan xelisneno. 1966 de berpersiyaranê Iraqî reyde, yew muzakere dest pêkeno. Nê muzakereyan de, 1971 de namebê Hukmatê Iraqê Sedam Huseyîn, bi namebê kurdan û Partiya Demokrat a Kurdîstanê, Mela Mûstafa Barzanî, Peymana Otonomî îmza kenî. Goreyê peymanê, Hukmatê Bexdadî, hukmat de ca dano 5 wezîranê kurdan. Kurdî meclîsê xo awan kenî. Goreyê peymanê, Hukmatê Iraqê, ganî heqê xoserî zî bidaynî kurdan, labelê na peymanê; nêgîrote xo çîman ver û pratîk de, na peymanê çînbîyaye hesibnaya.

Edara 1974î de, wazenî ke bê Barzanîy, heqê Xoserî bidî kurdan. Na ser o Barzanî, 5 wezîranê kurdan hukmatî ra tepa anceno. 12 Edare 1974 de, rayna yew serehewanayîş dano dest pêkerdiş. Hetan serra 1975î serehewanayîş bi serkewtîş dewam kenê. Na sira de, Şah Muhammed Rîza Pehlevîy, ardimo ke daynî kurdan, birna. Na ser o, zorê kurdan şono. No dem de, mîyanê Partiya Demokrat a Kurdîstanê ra, bi hareketê çepan û sosyalîstan Partiya Yewîyeya Welatperweranê Kurdîstanê saz biya. Serekê na partî Celal Talabanî beno. Na partî, newe ra bi sîlehe, dest bi serehewanayîşê kena.

1975 ra hetan serranê 2000an, mîyanê Partiya Demokrat a Kurdistan û Yewîyeya Welatperweranê Kurdîstanê de nakokîy vejîyayî. Çi heyf ke, nê wîrdî partîyan yebînan ra gonî billa kerda.

Peynî de Mela Mustafa Barzanî, nêweşê merdimwêre (qanser) beno, bi na nêweşîya xo, 1976 de seba ardimê; verê şîyo İran û dima zî şîyo Amerîka. Labelê nê wîrdî dewletan zî yardim nêdawo Barzanî. Verra şîyo nêweşîya ey xidar bîya û 11 Edara 1979î de, Washington de, Nêweşxaneyê George Townî de wefat kerdo. Serra 1946î ra hetan mergê xo serekeya Partiya Demokrat a Kurdîstanê kerda. Wefatê ey (jey) dima lajê ey Îdrîs Barzanî serekê Partiya Demokrat a Kurdîstanê kerda. Wefatê Îdrîs Barzanî dima zî lajê ey Mesut Barzanî biyo serekê Partiya Demokrat a Kurdîstanê.

Not: Mi no nuşte facebookî de tirkîra açarnawo (tadawo) kirmancî

Derheqê antolojîyê meselanê kirmanckî de

Eke ma mewludê gorbihîştî yê Mela Ehmedê Xasî nêhesibnê se vajeyê kirmanckîye ya neweyêne, raya ewil bi meseleya Malmîsanîj "Engîştâ Kejê" reyde ewil maya xo ra biya

EVDILA QASAN

Parr nê pêrar, di Egitim-Senî de semeda ke Roca meseleya (çiroka) dinyaye bî, bernamêyêki hamebi hedimayîş. Di ney bernamêyî de çend nuştoxan behsa meseleyanê kurdî kerdî. Çiyo ke tewr bala min antbi, nuştoxêkê kirmanckî behsa meseleyanê nê antolijî kerdinî, raya ewile ez di weyra de no pirtûkî hesiyaya. Gama ke bernamê qediya, min û ey nûstoxî, ma derheqa no pirtûkî de terreqna. Pey ra nûstoxê kirmanckî no pirtûkî min rê diyarî kerd.

Dima ra min pirtûkî wand. Ez wazena no antolojî şima ra bida şinasnayîş. Miyanê antolojî de yewendes meseley ca gênê. Wayirê nê meseleyan Huseyîn Karakaş (xewf, wayirê hênîyê mamedî), J.Îhsan Espar (Derdê Dewrêşî), Malmîsanîj (engîştâ Kejê;sey meselaya ewil ya kirmanckî yena pejirnayîş), Mehmet Uzun (Yelge), Munzur Çem (Vengê birrî, Tersê Memî), Roşan Lezgîn (Xozî biyê zafî, Rem) û Serdar Roşan (Gozêre, Bircanê Diyarbekirî ra mektûbêke) yê.

No Antolojî bi hetkarîya Munzur Çem reyde ameya hedimayîş û 1996 de weşanxaneyê Sida de çap biyo.

Gama min pirtûkî wend, çîyo ke tewr min pirtûkî ra girêdayinî, kronolojîyê nûstîşê meseleyan bi. Ez veciyayîşê vajeyê (wêjeyê) kirmanckî yê neweciweyî (nûjenî) ra haydar biya.

Eke ma mewludê gorbihîştî yê Mela Ehmedê Xasî nêhesibnê se vajeyê kirmanckî yê neweciwe, raya ewil bi meseleya Malmîsanîj "Engîştâ Kejê" reyde ewil

maya xo ra biyo, pey ra şîyo Awrûpa geşbeyîşê xo domnayo. Xora 'ENGÎŞTÂ KEJÊ' meseleya ewil a di vajeyê kirmanckî de. Veciyayîşê meseleya ewilên goreyê min zaf giring a. Çimkî cayê biyerê mesela Pîrane ya. Pîrane zî semeda kurda. Cayêke zaf giring a. Sey ke tarîx Şeyl. Seîdî ra naşt rayna di weyra de biziviro, kokê xo biveyno û ca bikero. Ez sey şikledayoxê (şewekarê wêjeyî) vajeyê Orisan Osip Brik nêvana ke "Pûşkîn nêbînî zî Yevgîn Onyegîn hameyinî nûstîş."

Labelê gama kê bala xo danê, karo ke Malmîsanîjî kerd, karêki zaf firaze yo. Eke rojêki kirmanckî sey zarawayêke xo talûke ra bifilitno, ez vana ke, bi bedeldayîşê engîştâ Kejê reyde xo bixelisno. Kê vanê qey bi ey êş, zilm û tehdâyê serdestan reyde şarê ma xo hesiyayo, xoverdeyîş û veynayîşê ey zil dayo. Gama ke kê kesayêya Kejê fikir-yênê hêvîyê kê vêş benê pirqêy azadî kê ra çiman şikenê.

Rayîrêki ey dayo şarê xo verî ra embazanê ey binan zî domnayo. Sey way û birayan yewendes hebiy meseley kom biyê xoverdayîşê zarawayê kirmanckî danê. Huseyîn Karakaşî di meseleya XEWF î de lecê bêtarî xoza

û şare xo nişan dayo. Dayo nawnayîşê eke mêrdim hemverê xozayî xover bido şîno zorê xozayî biber. Rayna di meseleya WA-YÎRÊ HÊNÎYÊ MAMEDÎ de bi miyanê hêşê Fîdane reyde waşt ke wandoxanê xo bido

hiweyayîş. Îhsan Esparî di meseleya xo ya DERDÊ DEWREŞÎ de bi nêweş kewtîşê Zînê reyde, binvîrê carmedî û kesayeyê karmendêki kerdo belayê serê ey, qehremanêya Yadî erdo vîrî ra. Mehmet Uzunî Bi meseleya xo ya YELGE reyde dayo eşaretkerdiş, ciwiyayîş çiyêke arizî (taybet) yo, vano kefwêşê tewr hewlên di gedeyê de limnaye ya. Munzur Çemî di meseleya xo ya VENGÊ BIRRÎ xoza sey lete-yêke fikirîya yo semeda ke teyr û tîlûran zilmî ra bifilitno rayvistiş (rêxistin) kerdo, înan hemverê dişmin ra kerdo yew hêz, waşt wa yê xo no lecî ra bifilitnê ra, di TERSÊ MEMÎ de rayna fikirîyayo ke, vato merdim rayîrê xo ganî bi xo biveyno, ay wext tersê kesayeyê xo zî remneno. Roşan Lezgînî meseleya xo ya XOZÎ BIYÊ ZAFÎ de encamê lec û zilmî yew bi yew rêz kerdo, REM de şiyîşî û exityayîş dima ra hêst û vîrameyayîşê xo hamîn kerdo. Serdar Roşan maneyê xo dayo GOZÊRE miyanverê çend nişan şîyo ameyo ma verî de tecirbeyê ciwiyayîşî rokerdo ma verî ra, BIRCANÊ DI-YARBÊKIRÎ RA MEKTÛBÊKE erşawito, waşt ke wa çew hêviyanê xo nêterkino rojêke ma bi helikopterêke reyde di asmênî Diyarbekirî de bigeyrê û ma ke, cejn û roşanan temaşe bikerê.

Eke bindestêya şarêke bireso çend seserran aye, wexte bare û mijarê vajeyê ey zî her tim zilm û tehdâyê cayêke muhîm gêno. Xora dûrfistişê nê bareyan vajeyî de zî çiyêke asayî nîyo. Xoverdayîşê xozayî aye yo ke, kê bi wel û herra zilm reyde xo newe ra awan bikerê. Ena pirtûkî de çiyêke ensarên esto. Hêviya min ayê ya ke heme wandoxê kurdî rojêke no pirtûkî birînê û biwanê. Çimkî çiyêki birîn û dirbetanê ma kewêneno wendiş o. Hetanî ma bi wendiş û xebatî reyde nêrisê kankilê rihê xo, çîray ke azadbiyeyîş ma rê qîm nêko.

ÇIME : Antolojîyê Hikayênê Kirmanckî- Munzur Çem - Weşanxaneyê Sida

Mîhrîcana Fîlman a 37ine ya Torontoyî dest pê kerd

Emser ray 37. darfinayîşê mîhrîcanê fîlman ya Torontoyî eyro şewa akardişî reyde abena. Komelê sînemaye rê sek biba vîtrîne xo dena nawnayîş.

Mabênê 6-16 tarîxê Îlonî de ko biba. Holîywod û sînemaya dînyaye ra geleki aqtor û aqtrîstî beşdarê na mîhrîcane bibî. Akardişê mîhrîcane filmê Looper reyde dest bide keno. Derhênerê no filmê Rian Johnson û seraqtorî

zi Joseph Gordon Levitî yo. Film viraştîşêzanistî-têgeyrayîş ser ro yo.

Miyanê nê fîlman de ko promîyerê dînyaye bibo. Miyanê nê fîlman de filmê Ben Afleckî ra Operasyon; Argo, Tom Tykwer û Andy-Wachowski û Lana Wachowski ê piya viraştîşê înan ra Atlasê Hewrî, François Ozonî ra In The House, Neîl Jordanî ra Byzantium û filmê derhênerê Yu-

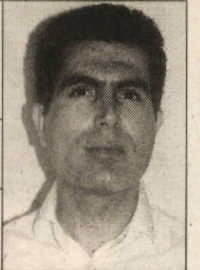
nane Costa Gawrasî ra Capîtal, nê filmî zaf filmê baş asenî.

Galaya miyannetewîye nê fîlman ko bibo. Tirkiya na mîhrîcane de vicayeyê Yilmaz Guneyî yê herayin û filmê Nurî Bilge Ceylanî Westêko Anatolîyî ca gênî. Emserre zî beşa sînemaya dînyaye de filmê Pelin Esmerre Kûleya Çimgeyrayîş ca giroto û filmo dergkerde yo. AMED

Têgeyrayîş

Zerweş Esnaw

Zerwesnesnaw@gmail.com

Ziwan û kulturê xo pawitiş

Ziwan, hîmê kulturî û nêmadî yo. Mêrdimî, fikran, hisan û ihtiyacanê xo ziwan reyde ifade kenî. Ziwan, gelek wext mêrdiman reyde piya ciwiyayîşî ra vejîyayo. Mêrdiman ziwanê xo senî xebatnayo, komelan zî hetê xurtbîyayîşî ra şoreşgerî vîyarnayî. Yew şar yan zî mîlet ziwanê xo bipawo û aver bibero encax şîno (eşkeno) vajo ez esta, ez nêmerda, ez payan ser ra ya. Eke şarî hayanê inka estî, qaydê ziwanê xo ra estî coka mîletî ziwanê xo ra zaf deyndar î. Şarê kurd zî hayanê inka ziwanê xo pawito. Çi zilman ver, çî helînayîşan ver, çî tehdayan ver, çî xapan ver, çî xapînayîşan ver, şarê kurd ziwanê xo pawito, ardo hayanê na çaxe. Inka ra pey zî, xapînayîşan ver, şarê kurd ganî hayîdar bibo û ziwanê xo ser ro heme platforman de têkoşînê xo bido.

Ziwan û hetkarîyê ziwanî ra nuşte, hîmê kulturî azî ra azî neqil keno. Ziwan, vate û nuşte semedê neqilkerdişî ra netîceyê no gureyî ra sazgehan ra perwerde vejîyayo raşte. Sazgeyo perwerdeyî û erjîyayê kulturî, şeklê biserûber û zanistî de azê neweyênî ra xurtbîyayîşî ra neqil beno. Binkeyê kulturî ra banderbîyîş encax perwerdeyî reyde sistemkî biyo. Komelbîyîş û erjîyayê kulturî zeynayîş (qezenkerdiş), verê verêkan sazgehê keyeyî de dest bide keno.

Komelbîyîş, keso ke no komelî de ciwiyeno, kulturê no komelî gêno. Mesela, kes yan zî ferd komelî de goreyê qaydeyê trafîkî têbigeyro, êxtîyaran rê erebayan de ca bido, verpersîyaranê xo ca biaro ûsb. Nê pêro zî xeyrê komelbîyîşî yo.

Her kultur vatîşanê xo ziwanê xo de ano ca. Ziwan, hem kulturê xo awan keno hem zî xurt keno. Mêrdimo ke ziwanê xo bander biyo, sek kulturê xo awan kerdo, nê ra vêşê çiyêki nêyo. Kultur û ziwan sey goşt û nengû yewnan î û yewnan ra nêaqityenî.

Netewîyeyî, ziwan û kulturê xo pawitişî ra pay ra manena. Kulturo qolonyalist zî miyanê xo de çî ciyayî esto pêrinî gêno lepanê xo helîneno, esimîle keno, qedînenno. Hetê etnikî ra, hetê kulturî ra çî ciyayî esto tehemul nêkeno pêrinî çin keno. Nê politîqayanê xo zî ya limitkî ano ca yan zî eşkera ano ca. Gama dima miyanê xo de tekewtîşê kulkurkîyî vejîyeno. Yew kultur, kulturê bîni bigêro binê destê xo û zordarî bikero, o wext zî tekewtîşê kulturkîyî muheqeq vejîyeno. Kulturî, encax azadiya xo reyde û ciyayîya xo reyde estî. Heme kes û heme mîlet ciyayîyê kulturî de hurmetî de qisr nêkero.

Eserê tarîxî yê ke qezaye de yê nê yî; Dizika Pêrtage, Çelebî Axa Camî, Saxman camî, Baysûngûr camî û Dizika Saxmanî. Înan miyan ra bi taybetî Çelebî Axa Camî zaf balkêşa, 1569'î de Çelebî Begî vakurê qezaye, qeraxê

Çemê Mûradî de daya viraştîş. 1971'î de wexto ke sînoranê bendawa Kebanî de menda. Zanîngeha Rohhilato Mîyanên a Teknikî ya beşa restorasyonî Camîye kirîşnaya cayo nikayînî, taxa Sogûkpinar, îbadetî rê abiya.

Pêrtage semedê hukumdaran muhîme bî

AVER PAYIZ

Pêrtage herema Serhedî de ya û girêdayeyê şaristanê Dêrsimî ya. Rojhelatê qezaye de, Mazgêrd, başûrî de Xarpêt, rojawanî de Çemîşgezêk û Xozat, vakurî de şaristanê Dêrsimî est êy. Pêrtage başûrê şaristanê Dêrsimî, newala Mûradî de, arazîyêko kerre û kûçeyînî de ca gêna. Derganeyê koyê Mûnzûrî yê başûrî benê sebebê kaş û kendalanê hereme. Koyê Supurgeçî berzîya qezaye ra yew o.

Qeza behre ra 1 hezar û 50 mîtroî berz a û şaristanê Dêrsimî ra 51 Km. dûrî de ya. Herayîya qezaye 947 Km2 yo. Bi goreyê humarîtîşê nufûsê peyênî nufûsê qezaye pêro 13 hezar 199 o.

Merkezê qezaye de banî zafane di qanat û çatîyin î, banî bi kerpîç û daran virazyayî.

Hereme de darê birran zafane mazêr î. Hereme de heywanê koyî cuyenê nê heywanî, bi taybetî lûy, hargûş, zerenc, xozê koyî, bizê koyî, pezkovî û vergî yê.

Hewa serd û varayîş esto

Hewayê qezaye bejî yo û semedo ke cayê qezaye berz o, zimistanî serd vêrenê. Bi goreyê vatişanê şarê hereme badê viraştîşê bendawe hewa hîna nerm bîyo. Bendawe ra pey hem vewre kemîyaya hem zî, rojê vewrinî kemîyayî. Badê viraştîşê bendawe, taybetîya hewayê Behrasipî (Akdenîzî) hereme de xo nawito. Merkezê qezayede, zimistanan vewre tay varena û hewa nerm o, amnanan zî hewa germ û bêşilî vêreno. Cayanê berzan de,

Pêrtage hetê erdramîtîş û weyekerdîşê heywanî de qezayanê bînan ra hîna aver şîya. Ramîtîşê tarûturî zî, bi goreyê qezayanê bînan hîna zaf o. Sebebê na rewşe nermbîyayîşê hewayê qezaye ra yo

rojê vewrinî û vewre hîna zaf ê.

Domreyê ay de çemîyê estêy

Pêrtage qeraxê bendawa Kebanî de ya, sey girawêka nêmcete asena. Çemê Mûnzûr û Mûradî qezaye ra vêrenê, awa Çemê Mûnzûrî resena bendawe û mîyan de rijyena. Beşa vakurê bendawe mîyanê sînoranê qeza de manena. Gola bendawe vêşêr qezaye de gole çin ya.

Bi goreyê qezayanê bînan, cayê Pêrtage nizm o. Çemê Xozatî ver bi başûrî herikêno û bendawe mîyan de rijyeno.

Pêrtage, bi ferîbote reyde Xarpêtî ra 30 Km dûrî ya, semedê na nêzdîyîye tekîliyê şarê qezaye û yê Xarpêtî hîna zaf o.

Pêrtage hetê erdramîtîş û weyekerdîşê heywanî de qezayanê bînan ra hîna aver şîya. Ramîtîşê tarûturî zî, bi goreyê qezayanê bînan hîna zaf o. Sebebê na rewşe nermbîyayîşê hewayê qezaye ra yo. Şarê qezaye Bendawa Kebanî ra maseyan tepîşenê û no kar hetê debare ra havile dano înan. Maseyê ke yenê tepîştîş Xarpêt û Dêrsimî de yenê rotîş.

Cayê qezaye yo tewr verên binê dizika Pêrtage de bîyo.

Bi goreyê tarîxê qeza û şaristananê dorûverê Pêrtage ra fehm beno ke tewr verê Ûrartûyan hereme de ca girewto.

Badê Ûrartûyan Mûşkîyan, Medan, Persan, Kraliyetê Kapadokîya, Kraliyetê Armenî, Romayan û Bizansan hereme de serdestîye kerda. Seserra hewtine de ereban êrîşê hereme kerda. Şerrê malazgîrdî ra (1071) pey tirkmanî hameyê hereme. Serdestîya Selçûkîyan ra pey hereme demêk ge kewta destanê Mengucekan ge kewta destanê Artûkan. Seserra hewtine de Moxolî hereme xo dest finenê. Badê şerrê Otlûkbelîyî (1473), wextê Fatîh Sûltan Mehmedî de, hereme kewena destê Osmanîyan.

Nameyê ey çira ameyo

Serra 1848'î de mîyanê qezaye de ca dîyêno leşkeran na rewşe ser Şarê Pêrtage koçê cayê Pêrtage ewroyine kenê. Leşker panc serre ra pey cayê xo vengkeno la şar nêageyreno cayo verên. No hawa Pêrtage newa orteyê seserra newêşî de awan bena. Semedê nîşanê bereketî hêkelê teyrêk dizike ser o virazîyayo, nameye nê hêkelê teyrî, Pirtêk o. Çekûya Pirtêkî wextî mîyan de fekan de bedilyaya û bîya Pêrtage.

Verê û nagame de Pêrtage

Bi goreyê nuştayanê (tutanak) Şaristanê Xarpêtî, 1872'yî merkez û dewanê Pêrtage de cuyayîşê 2 hezar û 500 kesî tespît bîyo. Demanê peyênan ê Osmanîyan de herema Dêrsimî de serewedarîtişan dest pê kerdo. Nê semedî ra dorûverê Pêrtage çend ray hameyo

girewto. Serra 1916'î de Dêrsime bena şaristan û Pêrtage zî bena qezaya ey. Serra 1937'î de Pêrtage pa qezayanê bînan Xarpêtî ra îdare bena la wexto ke Dêrsim newe ra beno şaristan Pêrtage û qezayê bînî newe ra Dêrsimî ra girê dîyenê.

Wextê Selçûk û Osmanîyan de Pêrtage bîya merkezê perwerde, çand û hunerî. Qeza Wayîrê kullîyeyêk bîya na kulîye de dizike, xan, hemam, camî, medrese û aşxaney est bî.

Nehîyeya Pêrtage seserra pancêsî de girêdayeya qezaya Çarsancake (Ak-pazar) a şaristanê Dêrsimî bîya, awanê komare ra pey bîya qeza.

Keyî binê awî de mendêy

Verê viraştîşê Bendawa Kebanî Pêrtage qeraxê Mûradî de awan bîya, wexto ke gola bendawe berz bîya zafê qezaye binê awe de menda na rewşe ser şarî keyeyê xo bendawe ra cor viraştî.

Pêrtage verêne ewro binê Bendawa Kebanî de mendaya. Qezaye ra tena dizika Pêrtage sey girawe mîyanê bendawe de menda. Camîya Çelebî Alî û Baysûngûrî zî sînorê bendawe mîyan de mendê, la nê camîyî kirîşyayî Pêrtage newa. Binê gola bendawe de dêr, qesr, mescîd, turbe, hemam, îmaret, kantarîyeyî mendî. Nê awanî wextê Menguc, Selçûk û Osmanîyan de virazyaybî. Nê awanan ra zî ma fehm kenê ke, wextê nê dewletan de zaf qîmet dîyayo Pêrtage.